

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 61/2020-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. februára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených spoločnosťou IN FORO – AYRUMYAN advokátska kancelária s. r. o., Uhrova 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Patrik Baltazarovič, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 14 P 185/2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka“ alebo „navrhovateľka“), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (spolu ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 P 185/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú účastníkmi napadnutého konania vedeného na okresnom súde od 11. septembra 2017, t. j. odo dňa podania návrhu na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom zo strany sťažovateľky.

3. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti poukazujú na skutočnosť, že predmetné konanie trvá už viac ako 25 kalendárnych mesiacov a že vo veci nebolo nariadené pojednávanie od 27. júla 2018 do 8. novembra 2019, t. j. viac ako 16 kalendárnych mesiacov, čo je v prípade vedenia konania s maloletými deťmi absolútne neprípustné. Súčasťou podania je aj chronológia procesných úkonov účastníkov konania a okresného súdu v napadnutom konaní.

4. Podľa názoru sťažovateľov je okresný súd v napadnutom konaní nečinný, čím dochádza k porušovaniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ktoré im zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

5. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh taktiež vyplýva, že sťažovateľka 2. februára 2019 podala predsedovi okresného súdu sťažnosť podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predseda okresného súdu reagoval na sťažnosť sťažovateľky listom z 30. apríla 2019, v ktorom sťažovateľku ubezpečil, že bude vykonávať dohľad nad plynulosťou vybavovania vedeného konania.

6. S odkazom na prezentovanú argumentáciu sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom: [REDAKOVANÉ], Slovenská republika a maloletých detí: [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom: [REDAKOVANÉ], Slovenská republika na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 14P/185/2017 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 14P/185/2017 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom: [REDAKOVANÉ], Slovenská republika a maloletým deťom: [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom: [REDAKOVANÉ], Slovenská republika priznáva finančné zadostučinenie v sume 9.000,- EUR (slovom: deväťtisíc eur), ktoré im je Okresný súd Poprad povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Právnemu zástupcovi sťažovateľov sa priznávajú trovy právneho zastúpenia v rozsahu 100 %.“

7. Sťažovatelia svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 9 000 € v zásadnom odôvodňujú takto: „... prietahmi v konaní je spôsobovaný stav kedy sa Sťažovatelia nachádzajú sústavne v stave právnej neistoty. Prietahmi v konaní sú taktiež vyvolávané ďalšie právne spory, ktoré neúmerne finančne zťažujú matku v súčasnom stave ako samoživiteľku oboch maloletých detí.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

8. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý s účinnosťou od 1. marca 2019 upravuje konanie pred ústavným súdom.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Ústavný súd podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým postupom okresného súdu.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

14. V danom prípade sa sťažovatelia v ústavnej sťažnosti domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy.

15. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu (IV. ÚS 205/03, IV. ÚS 225/05). Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Ústavný súd si pre účely predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti prísom z 3. decembra 2019 vyžiadal od okresného súdu súdny spis vedený v napadnutom konaní, z obsahu ktorého vyplýva nasledujúca chronológia procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní:

- 11. septembra 2017 – okresnému súdu doručený návrh na začatie konania,
- 26. septembra 2017 – okresný súd uznesením č. k. 14 P 185/2017-11 ustanovil opatrovníka pre maloleté deti; okresný súd si od úradu práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVaR“) vyžiadal správu o prešetrení pomerov účastníkov konania; okresný súd zaslal otcovi návrh na začatie konania s výzvou, aby sa k návrhu vyjadril; okresný súd

vyzval navrhovateľku aby súdu predložila potvrdenie o jej príjme za posledných 12 mesiacov,

- 13. októbra 2017 – okresnému súdu doručené potvrdenie o príjme navrhovateľky,

- 23. októbra 2017 – okresnému súdu doručené vyjadrenie otca k návrhu na začatie konania,

- 2. januára 2018 – okresný súd nariadil termín pojednávania (25. januára 2018),

- 25. januára 2018 – pojednávanie (odročené z dôvodu neprítomnosti otca na termín 13. marec 2018),

- 13. marca 2018 – pojednávanie (odročené z dôvodu neprítomnosti otca na termín 10. máj 2018, v predvolaní adresovanom otcovi poučenie o hrozbe poriadkovej pokuty),

- 12. apríla 2018 – okresnému súdu doručený návrh otca na výsluch svedka,

- 3. mája 2018 – okresnému súdu doručená správa z ÚPSVaR,

- 10. mája 2018 – pojednávanie (odročené na 14. jún 2018),

- 16. mája 2018 – okresný súd si vyžiadal od [REDAKOVANÉ], správu o výsledku vyšetrenia otca,

- 30. mája 2018 – okresnému súdu doručená správa z [REDAKOVANÉ],

- 14. júna 2018 – pojednávanie (odročené na 27. júl 2018, účastníci odkázaní na poradensko-psychologický referát ÚPSVaR, otcovi uložená povinnosť predložiť potvrdenie o testoch na drogovú závislosť, opatrovníkovi uložená povinnosť prešetriť pomery na strane otca),

- 25. júla 2018 – okresnému súdu doručená správa ÚPSVaR o prešetrení pomerov na strane otca,

- 27. júla 2018 – pojednávanie (odročené na účely nariadenia znaleckého dokazovania, sťažovateľka trvala na psychologickom a psychiatrickom vyšetrení otca),

- 16. augusta 2018 – okresnému súdu doručené vyjadrenie navrhovateľky a jej návrh na doplnenie dokazovania – vykonanie testu na prítomnosť návykovej látky zo vzoriek vlasov otca,

- 29. novembra 2018 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie (znalec z odboru psychológie, 60 dní na vypracovanie),

- 17. decembra 2018 – navrhovateľka zložila zálohu na znalecké dokazovanie,

- 14. januára 2019 – otec zložil zálohu na znalecké dokazovanie,
- 18. apríla 2019 – okresný súd zaslal znalkyni urgenciu na vypracovanie a zaslanie znaleckého posudku,
- 22. mája 2019 – okresnému súdu doručený znalecký posudok,
- 17. júna 2019 – okresnému súdu doručená námietka zaujatosti sudcu (od navrhovateľky),
- 20. júna 2019 – vyjadrenie sudcu k námietke zaujatosti,
- 20. júna 2019 – výzva na vyjadrenie k znaleckému posudku (navrhovateľka, otec, ÚPSVaR),
- 26. júna 2019 – predloženie spisu Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“),
- 1. júla 2019 – oznámenie podľa § 50 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, súhlas s pridelením veci inému sudcovi (podanie sudcu krajského súdu),
- 2. júla 2019 – krajský súd uznesením sp. zn. 1 SprV 31/2019 rozhodol, že sudca krajského súdu nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci na krajskom súde,
- 4. júla 2019 – krajský súd uznesením sp. zn. 10 NcC 2/2019 rozhodol o námietke zaujatosti sudcu tak, že sudcu okresného súdu vylúčil z prejednávania a rozhodovania veci na okresnom súde,
- 10. júla 2019 – vyjadrenie navrhovateľky k znaleckému posudku,
- 16. júla 2019 – vyjadrenie ÚPSVaR k znaleckému posudku,
- 19. júla 2019 – pridelenie spisu novému sudcovi okresného súdu,
- 17. októbra 2019 – žiadosť navrhovateľky o nariadenie termínu pojednávania,
- 21. októbra 2019 – okresný súd nariadil termín pojednávania (8. november 2019),
- 8. novembra 2019 – pojednávanie (odročené na neurčito na účely psychiatrického znaleckého dokazovania vo vzťahu k odporcovi),
- 11. novembra 2019 – ústavnému súdu doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov.

17. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie ku dňu podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu trvalo dva roky a dva mesiace.

17.1 V priebehu súdneho konania okresný súd v zásade postupoval bez zbytočných priet'ahov, zisťoval relevantné skutkové okolnosti a vykonával pojednávania. Ústavný súd zistil, že v relevantnom období sa v napadnutom konaní vyskytlo obdobie nečinnosti v rozsahu štyroch mesiacov – v čase od 27. júla 2018, keď okresný súd odročil pojednávanie na účely nariadenia znaleckého dokazovania, do 29. novembra 2018, keď okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie, a obdobie nečinnosti v rozsahu troch mesiacov – v čase od 19. júla 2019, keď okresný súd prideliť spis novému sudcovi okresného súdu (z dôvodu, že pôvodný sudca bol vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, pozn.), do 21. októbra 2019, keď okresný súd nariadil termín pojednávania. V tomto období okresný súd nevykonal žiaden procesný úkon, ktorý by smeroval k prerokovaniu a rozhodnutiu veci.

17.2 Ústavný súd konštatuje, že okresný súd v napadnutom konaní šesťkrát nariadil termín pojednávania a v dvoch prípadoch bolo pojednávania odročené bez prejednávania veci z dôvodu neprítomnosti otca maloletých (25. januára 2018 a 13. marca 2018), čo malo vplyv na celkovú dĺžku konania, keďže opakovanou neprítomnosťou otca na pojednávaní došlo k predĺženiu konania o tri mesiace. Uvedený priet'ah však nie je možné pripočítať na vrub okresnému súdu z dôvodu, že bol spôsobený jedným z účastníkov konania, v nadväznosti na čo okresný súd po tom, ako sa otec maloletých druhýkrát nedostavil na pojednávanie, upozornil ho na hrozbu poriadkovej pokuty pre prípad, že sa nedostaví na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný, a svoju neprítomnosť neospravedlní včas a vážnymi okolnosťami, teda využil možnosť danú mu zákonom na zabezpečenie plynulosti priebehu napadnutého konania.

17.3 K predĺženiu napadnutého konania v danom prípade bezpochyby došlo aj v dôsledku nariadeného znaleckého dokazovania, ktorým sa predmetné konanie predĺžilo o šesť mesiacov. Ani v danom prípade však uvedený priet'ah nie je možné pripočítať na vrub okresnému súdu, a to jednak z dôvodu, že potreba vykonať znalecké dokazovanie vyplynula z povahy veci a samotné znalecké dokazovanie si objektívne vyžaduje určitý časový priestor (v danom prípade okresný súd určil znalkyni lehotu na vypracovanie znaleckého posudku v rozsahu 60 dní, pozn.), a zároveň z dôvodu, že okresný súd po tom, ako znalkyňa nedodržala termín predloženia znaleckého posudku, v snahe postupovať v napadnutom konaní plynulo zaslal znalkyni urgenciu na vypracovanie a predloženie

znaleckého posudku, v nadväznosti na čo následne znalkyňa predložila okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok. V súvislosti s uvedeným ústavný súd dodáva, že k nečinnosti okresného súdu by bolo možné pripočítať obdobie, v ktorom okresný súd ponechal vec u znalkyne bez účinného úkonu na urýchlenie znaleckého dokazovania, o taký prípad však v tejto veci nejde, keďže v danom prípade okresný súd využil nástroj (urgencia, pozn.) daný mu zákonom na zabezpečenie plynulosti priebehu napadnutého konania.

18. Vo vzťahu k námietke sťažovateľov, že v napadnutom konaní sa v období od 27. júla 2018 do 8. novembra 2019, t. j. v období 16 mesiacov, neuskutočnilo žiadne pojednávanie, ústavný súd uvádza, že samotná skutočnosť, že všeobecný súd v uvedenom časovom období nenariadi pojednávanie, ešte sama osebe neznamena, že okresný súd je vo veci absolútne nečinný. Uvedené čiastočne platí aj pre vec sťažovateľov.

18.1 Z obsahu súdneho spisu napadnutého konania vyplýva, že pojednávanie, ktoré sa konalo 27. júla 2018 bolo okresným súdom odročené na účely znaleckého dokazovania. Vzhľadom na to, že od záverov znaleckého dokazovania závisí rozhodnutie okresného súdu vo veci samej, je logické, že okresný súd v čase vypracovania znaleckého posudku (takmer 6 mesiacov, pozn.) nenariadil žiaden termín pojednávania na účely prejednanja veci. Bez ohľadu na uvedené však ústavný súd musí prisvedčiť sťažovateľom, že v uvedenom období sa na strane okresného súdu skutočne vyskytli aj obdobia nečinnosti v rozsahu troch a štyroch mesiacov, čo už ústavný súd konštatoval v bode 17.1 odôvodnenia.

19. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, dospel k záveru, že v postupe okresného súdu v napadnutom konaní sa síce vyskytla čiastočná nečinnosť okresného súdu v trvaní od troch až do štyroch mesiacov, avšak v tomto postupe nezistil žiadne také výrazné obdobia nečinnosti, ktoré by mohol považovať za „zbytočné prietahy“, ktoré by zároveň významným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku súdneho konania, v nadväznosti na čo zároveň dodáva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie

základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 35/01, III. ÚS 103/05).

20. Podľa judikatúry ústavného súdu dôvodom na odmietnutie ústavnej s'ťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je aj absencia zistenia možnosti vysloviť porušenie označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05, II. ÚS 272/06). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej s'ťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných priet'ahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014).

21. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku napadnutého konania, potrebu vykonania znaleckého dokazovania, ako aj na samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní (aktívne využívanie prostriedkov na zabezpečenie plynulého priebehu súdneho konania) nemožno v napadnutom konaní uvažovať o takých priet'ahoch, ktorých intenzita by po prípadnom prijatí ústavnej s'ťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení s'ťažovateľmi označeného práva.

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci s'ťažovateľov dospel k záveru, že ich ústavná s'ťažnosť je zjavne neopodstatnená a z tohto dôvodu ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

23. S poukazom na skutočnosť, že ústavná s'ťažnosť bola odmietnutá, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch s'ťažovateľov.

24. Ústavný súd nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia dodáva, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 55 písm. a) zákona

o ústavnom súde, a preto nič nebráni tomu, aby v prípade, ak by okresný súd v ďalšom období v napadnutom konaní bol nečinný, nepostupoval plynulo, resp. efektívne, sťažovatelia zvažili možnosť opätovného podania ústavnej sťažnosti, ktorou budú namietat' porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu